

Posudek oponenta diplomové práce

Klára Novotná: Únětická sídliště a pohřebiště v Hošticích – Sečných loukách 4 a v Mořicích – Pololánech 1. Diplomová práce. Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou, Univerzita Karlova v Praze – Filozofická fakulta. Praha 2011. 154 stran, 83 tab., 4 mapy, 3 plány, CD.

V předkládané práci autorka představuje nálezovou situaci starší doby bronzové na vybraných lokalitách Hoštice-Sečné louky 4 a Mořice-Polánky 1. Vedle popisného uchopení tématu práce podává základní analytické vyhodnocení skupin nálezů a jejich chronologické zakotvení v publikovaném materiálu. Interpretace zjištěných poznatků je podávána po předchozím kritickém zhodnocení možností výpovědi. Stanoveným cílem práce je interpretovat sídlištní a hrobové nálezy na lokalitách. Zvláštní pozornost je věnována pohřbům v sídlištních objektech. Nutno podotknout, že i když terénní výzkum probíhal v roce 2002 a zpracovávaný materiál pochází z relativně nedávné doby, musela se autorka někdy potýkat s hrubými nedostatky terénní dokumentace a evidence při uložení nálezů.

Práce je členěna do devíti tématických kapitol, externí posudky (petrografický a antropologický) byly včleněny přímo do textu. Dokumentace nálezů je provedena především kresebně, využití fotografie při dokumentaci je minimální.

Úvodní kapitola shrnuje současný stav poznání o únětické kultuře v Čechách a na Moravě. Výběr nejdůležitějších prací lze považovat za reprezentativní; pro tématickou vyváženost vzhledem k popisu problematiky sídlištních nálezů by bylo vhodné přehled o chronologii UNK doplnit o základní práce týkající se chronologie UNK v Čechách.

Následující kapitoly představují nálezovou situaci a nálezový fond obou lokalit. Popis lokalit, nálezových okolností a nálezů je zpracován s odpovídající pečlivostí. Soupis by bylo vhodné doplnit informací o místě uložení nálezů, na které odkazují inventární čísla. Obdobně, v případě absence fotografií, do popisu nálezů zahrnout i informaci o barvě (především u keramiky). U popisů tvaru objektů nejsou odlišovány vlastnosti a popis prostorových vlastností objektů (jámy, zásobnice atd.) od rovinných (řezy, profily). I přes to, že sdělená informace je více či méně zřejmá, nedává smysl věta, že „kruhovou sídlištní jámu s mísovitým profilem tvoří ...“(s.22). U lokality Hoštice „Sečné louky“ za obtížně vyhodnotitelnou lze považovat informaci, že „orientaci ke světovým stranám nebylo možné určit vzhledem k chybám v dokumentaci“ (s.13). Zároveň ale v obrazových přílohách jsou u všech kreseb objektů s pohřby a hrobů z této lokality nakresleny severky. U lokality Mořice „Pololány“ by bylo vhodné doplnit vysvětlující informaci o v textu zmiňovaném východním příkopu, který má ohraničovat osídlení UNK (s.52), na plánu lokality však není obsažen (Plán 2). (Ohrazení areálu UNK žlábkem je dosud známé pouze z území stř. Německa.)

V kapitole „Rozbor movitých nálezů“ autorka přehledně, úsporně a vyčerpávajícím způsobem ukazuje na analogie výzkumem získaných předmětů včetně jejich datování. Zpracovány jsou sídlištní a hrobové nálezy odděleně. Při srovnání autorka respektuje přirozené geomorfologické hranice regionu a zahrnuje i vybrané lokality z Dolního Rakouska.

Obecná charakteristika pohřebišť UNK na Moravě je shrnuta v kapitole 5. Na základě analýzy ostatních nálezů, kdy je věnována pozornost především úpravě pohřbů, schránkám, pohřbům v jamách a druhotnému otevírání hrobů, autorka dospívá k závěru, že pohřební zvyklosti na obou zpracovávaných lokalitách odpovídají obecným zvyklostem pohřbívání UNK na Moravě. K otázkám širší diskuse ve smyslu autorkou stanovenému uspořádání hrobů na pohřebišti bezesporu patří, zda dva hroby představují či mohou představovat již skupinku s možností interpretace či zda lze na základě uskupení tří objektů usuzovat na uspořádání do řady (s.116). Interpretaci nálezové situace autorka zakládá na širší teoretické diskusi dosavadního bádání.

Vyhodnocení sídlištního materiálu v kapitole 7 je založeno na stručné sumarizaci dosavadních znalostí. Vyjma zahloubených polozemnic bylo na zpracovávaných lokalitách pozorováno běžné spektrum sídlištních objektů zjišťovaných na sídlištních UNK. Datování kúlových staveb zde však není příliš průkazné.

Kapitola 8 je věnována popisu vzájemného vztahu sídlišť a pohřebišť na studovaných lokalitách. V této kapitole by bylo vhodné vzhledem k následujícímu závěru zvlášť a odděleně formulovat argumenty, na základě kterých můžeme či nemůžeme hovořit o chronologické současnosti sídliště a pohřebiště příp. o vzájemných vztazích.

Zpracování příloh a kresebné dokumentace je na vysoké úrovni. Pro případnou publikaci bych doporučil dodržovat jednotná měřítka pro kresbu keramiky, objektů atd. na všech tabulkách a jednoznačné označení stran profilů a jejich umístění na půdorysu písmeny.

Předkládaná práce publikuje dosud nezpracovaný materiál a rozšiřuje naše dosavadní znalosti o období starší doby bronzové. Práce též zpřístupňuje pro další studium nové či málo frekventované nálezy (Ko jehlice, model sekeromlatu).

Práce je psána přehledně, má jasnou strukturu a členění. Za velmi přínosné lze též považovat důsledný a kritický přístup autorky k hodnotícím soudům a velmi střízlivou interpretaci zjištěných poznatků.

Předložená práce podle mého názoru splňuje nároky kladené na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne

Mgr. Petr Limburský, Ph.D.